

Selvitys nettotulojen huomioimisen kustannusvaikutuksesta tehostetun palveluasumisen palvelumaksun/palvelusetelin arvon määrittelyssä

224/31.312/2019

HL 03.12.2019 § 154

Hyvinvointilautakunta on pyytänyt selvitystä kustannusvaikutuksista, mikäli palvelumaksun tai palvelusetelin arvon määrittelyssä bruttotulojen sijaan tuloina huomioidaan asiakkaan saama nettotulo.

Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen maksuista ei ole erikseen säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa (734/1992) tai -asetuksessa (912/1992), joten kukin kunta tai kuntayhtymä vahvistaa maksuperusteet asiakasmaksulain yleissäännösten rajoissa:

- Asiaksmaksu voidaan määrätä asiakkaan maksukyvyyn mukaan (1 §).
- Asiaksmaksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen (2 §).
- Kun kunta järjestää palvelut ostamalla ne yksityiseltä palveluntuottajalta, asiakkaalta peritään samat maksut ja korvaukset kuin kunnan itsensä tuottamista vastaavista palveluista (12 §).

Kun asumispalvelujen maksuista ei ole erikseen säädetty, kuntien ja kuntayhtymien maksuperusteet vaihtelevat, ja ne ovat saatavilla ao. kunnasta tai kuntayhtymästä.

Ikäihmisten palveluissa tehostetun palveluasumisen palvelumaksuja ja palvelusetelin arvoa määriteltessä asiakkaan bruttotuloina huomioidaan:

- eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, elinkorot, rahana maksettavaksi määrätty syytinki
- pääomatulot, kuten korkotulot, vuokratuotot vähennettyinä yhtiövastikkeella ja vastaavat (mikäli nettotulo ylittää 10 € / kk tai enemmän)
- ylimääräinen rintamalisä
- muu jatkuva henkilökohtainen tulo
- metsän laskennallinen tuotto (asetus 28 §)
- Kelan maksamat hoitotuet (edellytetään haettavaksi)

Selvityksessä on käyty läpi tehostetun palveluasumisen piirissä olevien nykyisten palveluseteliasiakkaiden (80 kpl) toimittamat tulotiedot ja 22 asiakkaalla oli bruttotuloselvityksen yhteydessä ilmoitettu nettotulot. Osa asiakkaista oli toimittanut eläkeyhtiöiden maksupäätökset, jolloin nettotulo huomioitiin ilmoituksen mukaisesti. Osa oli toimittanut verotuspäätöksen, jolloin nettotulo laskettiin bruttotuloista vähentämällä maksettu ennakonpidätys, sekä huomioitiin mahdollinen jäännösvero/veronpalautus. Ikäihmisten tehostetussa palveluasumisessa palveluseteliasiakkaita on tällä hetkellä 80, joten otanta palveluseteliasiakkaista 27,5 %:sta.

Kaikkiaan Kemijärven kaupungilla on tällä hetkellä 140 asukasta ikäihmisten tehostetun palveluasumisen palvelussa (Hoitokoti Koivula, Hoitokoti Hilla, Esperin Kiekerö ja Attendo Vanamo), joten kaikista tehostetun palveluasumisen asiakkaista nettotulo-otanta oli 15,7 %.

Tuloissa oli suuria vaihteluita ja kustannuslaskentaa suoritettiin useammalla laskentakaavalla. Otantojen perusteella vaikutus Attendo Vanamon osalta olisi noin 37 000 €/vuosi ja Esperin Kiekerön osalta n. 31 000 €/vuosi. Vuosittainen kustannusvaikutus näiden yksiköiden välillä oli suuri.

Attendo Vanamon otannan perusteella vaikutus koko kaupungin tehostetun asiakkaisiin olisi n. 96 000 €/vuosi, kun taas Esperin otannan perusteella vaikutus koko kaupungin asiakasmäärälle olisi n. 163 000 €/vuosi.

Keskiarvo molempien yksiköiden otannassa olleiden asiakkaiden bruttotuloista oli 1696,08 €/kk ja keskiarvoinen nettotulo 1479,54 €/kk. Laskettaessa kaikkien 22 asiakkaan otannassa mukana olleiden brutto- ja nettotulojen keskiarvon mukaan, kustannusvaikutus koko kaupungin tehostetun palveluasumisen asiakkaille (arvio vuodelle 2020 142 asiakasta) karkeasti arvioiden olisi vähintään **100 000 €**. Todellinen määrä tulee arviolta olemaan **n. 100 000 - 200 000 €/vuosi**.

Palveluseteliä on laajennettu myös tuettuun palveluasumiseen ja asiakkaiden määrästä ei tällä hetkellä ole tarkempaa tietoa, koska tarjonta palvelusta puuttuu, mutta tavoite on, että tehostetun palveluasumisen tarve tulee vähenemään, kun saadaan tuetun palveluasumisen paikkoja.

Mikäli päädytään siihen, että asumispalveluiden maksujen määrittelyssä huomioidaan nettotulot bruttotulojen sijaan (nykyinen käytäntö), tulisi kustannusvaikutus huomioida ikäihmisten palveluiden budjetissa ostopalveluasiakkaiden hoitomaksutuottojen pienentyessä sekä toimintakulujen kasvuna palvelusetelin arvon kasvaessa ja asiakkaan omavastuun pienentyessä.

Tarkkaa summaa ei siis voida näillä tiedoilla lähteä arvioimaan, lisäksi mahdollisen muutoksen yhteydessä tulee ottaa huomioon seuraavat seikat, jotka vaikuttavat olennaisesti myös kustannuksiin:

- suuremmalla otannalla asiakkaiden keskimääräinen bruttotulo on n. 1570 €/kk
- asiakasmaksuasetuksen tuloajan nousu vuodelle 2020, nykyinen tuloaja 576 €/kk, vuonna 2020 588 €/kk
- mitä tuloja huomioidaan nettotuloina?
 - o asumistuki?
 - o eläkkeensaajan hoitotuki täydessä määrässään vai prosentuaalisesti?
 - o puolison tulot?
 - o tehdäänkö tuloista vähennyksiä, esim. edunvalvojan palkkio, muuta?
 - o nettotulon laskenta, verotuspäätökseltä huomioiden jäännösvero / veronpalautus?
- asiakkaalle jäävä käyttövara, periaatteet?
 - o paljonko käyttövara?
 - o toimistotyön lisääntyminen yllä olevien seikkojen myötä

(Hoiva- ja hoitotyönjohtaja Piisilä, 040 480 6093)

Päätösehdotus (palvelualuejohtaja): Hyvinvointilautakunta merkitsee selvityksen tiedoksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi: Hoiva- ja hoitotyönjohtaja